Anul al 54-lea | 14 Pagini | EXEMPLARUL: In România: 3 lei, In străinătate: 6 lei | 14 Pagini | Nr. 266 Luni 27 Septembrie 1937

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

BIBLIOTECA CENTRALA a „ASOCIAŢIUNII"

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Condiţiile Ungariei şi politica Micii Inţelegeri

D. Elemer Hantos, fost ministru şi profesor la universitatea din Budapesta, a publicat un articol în „Tribune des Nations" din Paris, sub titlul: „Către o apropiere dunăreană".

D. prof. Hantos, după ce constată cu satisfacţie politica de apropiere şi de conciliere a Micii Inţelegeri faţă de Ungaria, care s'a manifestat şi cu prilejul ultimei conferinţe dela Sinaia, spune că această politică nu poate să înceapă decât printr'un acord în condiţiile următoare: recunoaşterea egalităţii militare; asigurarea drepturilor minorităţilor maghiare şi concesiuni economice în favoarea Ungariei.

Numai în asemenea condiţii — afirmă fostul ministru şi profesor universitar maghiar — se va putea pregăti o mai bună atmosferă politică în vederea unei strânse cooperări între statele dunărene, ce sunt legate între ele, nu numai prin interese comune, **„dar şi prin pericole comune"**.

Condiţiile formulate de d. Elemer Hantos nu sunt noutăţi. Numai în concluzie găsim un element interesant: existenţa „unui pericol comun" şi a unor interese comune pentru toate statele din basinul dunărean, care impun înţelegerea şi cooperarea lor.

Constatăm însă, o lipsă de logică între cele trei condiţii ale acordului dorit de Ungaria şi între constatarea existenţei unor interese comune, ba chiar şi a unui pericol comun.

Ce nevoe are Ungaria să pretindă egalitatea militară, pentru înarmarea sa intensivă, din partea Micii Inţelegeri, în cadrul unui acord dunărean, când nici un pericol exterior nu poate ameninţa existenţa şi integritatea sa teritorială?

D. Elemer Hantos răspunde că... **„chestia armamentelor a devenit, între timp, o chestie de prestigiu, — Ungaria neputând să tolereze multă vreme, faţă de armamentele tuturor statelor din lume, să rămână singura căreia acest procedeu să-i fie interzis".**

Numai pentru o iluzorie „chestie de prestigiu", nu va crede nimeni că mica Ungaria este dispusă să se ia la întrecere cu toate celelalte puteri din lume, în cursa înarmărilor.

Apoi, când, în acelaş articol, d. Hantos se plânge de dificultăţile ce le întâmpină ţara sa, pentru restabilirea echilibrului financiar, o reînarmare massivă şi intensivă, prin cheltuelile considerabile ce le reclamă, ar agrava criza financiară.

In realitate, politica revizionistă a Ungariei, la care n'au renunţat conducătorii ei şi despre care nu pomeneşte nimic în articolul său, fostul ministru maghiar, spre a induce în eroare pe naivi, impune acele înarmări.

Cum Mica Inţelegere duce o politică pacifică, bazată pe respectul tratatelor în vigoare şi şi-a manifestat de atâtea ori dorinţa de a întreţine raporturi bune şi cu Ungaria în cadrul unei înţelegeri dunărene, evident că nu-şi poate găsi justificarea condiţia egalităţii militare şi deci înarmarea Ungariei împotriva statelor vecine.

Dacă guvernul din Budapesta şi toţi patrioţii maghiari, cu simţul răspunderii, ar urmări o nouă politică, prin sincera înţelegere între statele dunărene, în care să se aibă în serioasă consideraţie interesele lor comune şi chiar „pericolul comun" ce le-ar ameninţa, Ungaria trebue să renunţe la politica revizionistă, care este îndreptată împotriva tratatelor în vigoare, a Micii Inţelegeri şi a păcii europene. Numai aşa se va putea realiza politica de conciliere şi de înţelegere, propusă la conferinţa Micii Inţelegeri dela Sinaia, în spiritul ei pacific şi cu posibilităţile sale de a crea a situaţie mai bună naţiunilor din basinul dunărean, în domeniul politic, economic şi cultural.

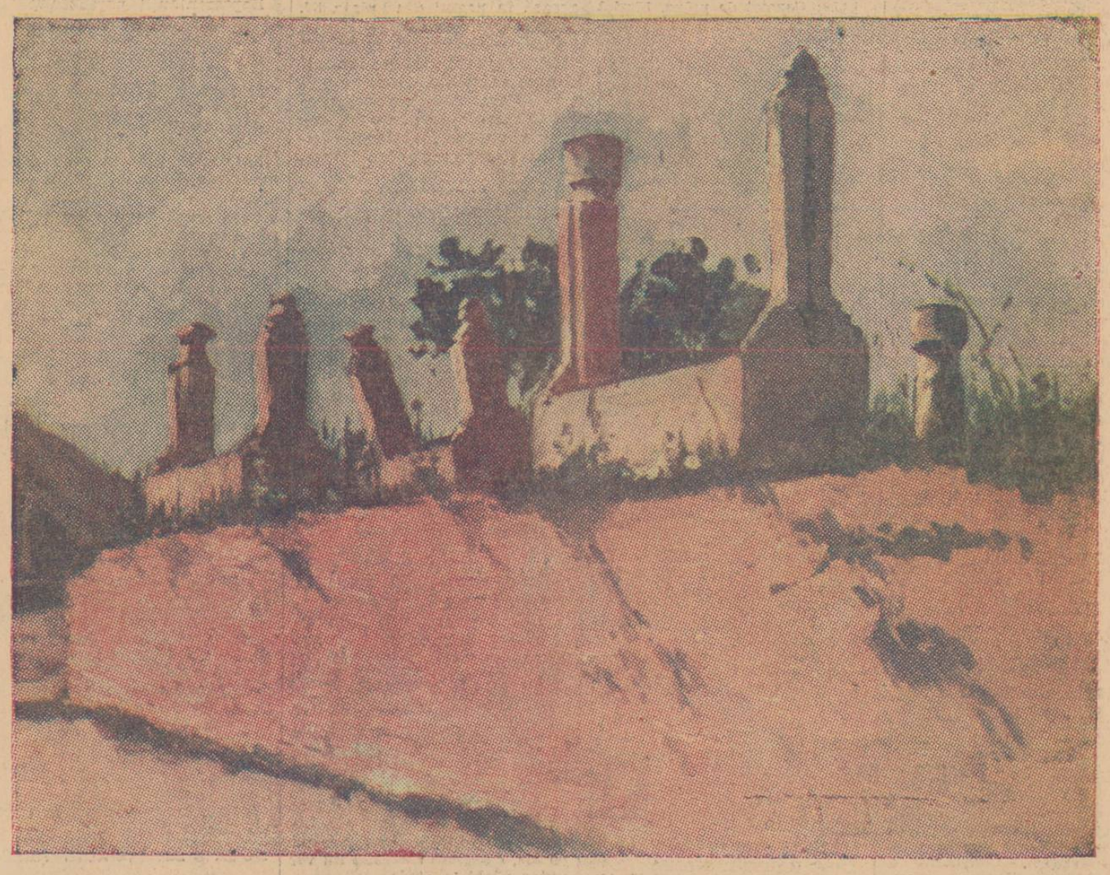

MORMINTE TURCEŞTI DIN INSULA ADA-KALEH — M. H. GEORGESCU

Mitropolitul Dionisie al Varşoviei

In limitele actuale, Polonia cuprinde o populaţie în majoritate catolică şi în minoritate ortodoxă.

Sunt aproape cinci milioane de creştini ortodoxi în Polonia, cari locuesc în ţinuturile Wolynia, Polesia şi Nowogrodek.

Biserica ortodoxă polonă, autocefală dela 1933, se bucură de toate libertăţile şi drepturile ce i-au fost recunoscute atât prin Constituţie, cât şi prin acordul din Septembrie 1925, în care s'a stabilit un sistem de colaborare între ea şi stat.

Pe lângă mitropolia ortodoxă din Varşovia, mai sunt episcopatele ortodoxe cu reşedinţele la Vilna, Grodno, Pinsk şi Krzemienice.

Nu numai legăturile noastre de alianţă şi de prietenie cu Polonia, dar şi interesele comune ale ortodoxismului, au contribuit la stabilirea unor relaţiuni cât mai strânse între Biserica română ortodoxă şi cea polonă.

Acum câţiva ani, cu prilejul solemnităţii instaurării pe scaunul metropolitan a I. P. S. Sale mitropolitul Dionisie al Varşoviei, delegatul guvernului şi al Sf. Sinod român, repausatul întru Domnul, Nectarie, mitropolitul Bucovinei, a subliniat însemnătatea acestui eveniment şi a colaborării spirituale între cele două Biserici creştine.

Tot atunci, la Varşovia, Patriarhii din Orient, cari au luat şi ei parte la acea solemnitate, au ţinut de a lor datorie, să atragă atenţiunea asupra încercărilor grele prin care trece Biserica ortodoxă din cauza convulsiunilor revoluţionare şi a prefacerilor din Rusia, ca şi a dezvoltării sectelor, ceea ce impune o colaborare între toate Bisericile ortodoxe pentru apărarea lor împotriva tendinţelor de anarhie şi a curentelor primejdioase antireligioase, încurajate şi întreţinute de agenţii iudaici partizani ai comunismului distructiv.

Vizitând apoi România, I. P. S. S. Mitropolitul Dionisie al Varşoviei a fost primit cu toată cinstea cuvenită şi dragostea creştinească, de I. P. S. Patriarhul României, dr. Miron Cristea, de Inalţii prelaţi, de personalităţile politice şi intelectuale.

Inaltul prelat, vizitând şi ziarul nostru, a binecuvântat munca desfăşurată de d. Stelian Popescu şi colaboratorii ziarului pentru susţinerea şi apărarea credinţei creştine ortodoxe, ca şi contribuţia lor la întărirea legăturilor de prietenie şi alianţă între România şi Polonia.

Urăm şi de astădată bun venit, în ţara noastră, I. P. S. Sale Mitropolitului Varşoviei, Dionisie, care prin nobilele sale sentimente şi virtuţile sale creştineşti, este unul din înalţii ierarhi, cari prin pace şi colaborare spirituală urmăresc înfrăţirea celor de aceeaş credinţă şi întărirea ortodoxismului de pretutindeni.

Pe când noi vorbim...

—oxo—

Pe când noi vorbim sau scriem, străinii — cuvânt în care cuprindem şi pe cetăţenii români de origină etnică neromânească — îşi văd înainte de treabă.

Işi văd de treabă, continuând să nu ţie seamă de legi, regulamente şi continuând să acapareze, în dauna elementului românesc, sursele de bogăţie ale ţării. Este nesocotită, ca şi când n'ar exista, legea pentru ocrotirea muncii româneşti, precum sunt nesocotite regulamentele ce o însoţesc şi toate circulările ce caută să o interpreteze şi să o lămurească.

Afirmaţiile acestea nu sunt fantaziste şi nici nu cuprind vre-o exagerare. Se publică doar la intervale destul de dese în ziarele de la noi statistici cu cifre şi date exacte şi amănunţite, care confirmă temeinicia spuselor noastre.

In marea industrie, de o pildă, continuă a fi tot atât de izbitoare şi nedreaptă, ca şi mai înainte de punerea în aplicare a legii pentru ocrotirea muncii naţionale, disproporţia dintre personalul românesc şi personalul străin.

O cercetare cât de sumară a situaţiilor publicate arată fără putinţă de tăgadă, că în industria mare şi mijlocie, românii sunt, în primul rând, nedreptăţiţi sub raportul numeric. Sunt mult mai puţini, decât li s'ar cuveni după dreptate.

Insă, aşa cum am relevat şi cu altă ocaziune, simpla înşirare de cifre, din punctul de vedere al numărului, nu ne dă o oglindă fidelă a situaţiei.

Cum poate să fie altfel, când ceeace încasează dela o întreprindere industrială ori comercială, ca salarii, dividende, tantieme, indemnizaţii etc., trei sau patru granguri străini, reprezintă mai mult decât plata a o sută de funcţionari inferiori sau muncitori manuali români, întrebuinţaţi la aceeaşi întreprindere?

De aceea, ca să cunoaştem situaţia exactă a lucrurilor, nu este deajuns să cercetăm proporţia numerică a personalului românesc, faţă de personalul străin angajat în întreprinderile industriale şi comerciale, ci — element care trage mult mai greu în cumpănă — ce reprezintă românii ca salarizare, ce locuri ocupă, adică la ce fel de servicii sunt întrebuinţaţi.

Această cercetare duce negreşit la concluzia că aproape nimic nu s'a schimbat în bine, de când avem legea de ocrotire a muncii româneşti. Străinii continuă a-şi vedea nestingheriţi de treabă.

Aşa fiind, o întrebare se impune în mod firesc.

De ce legea de ocrotire nu-şi atinge scopul, pentru care a fost făurită, şi nu dă rezultate mai reale şi mai palpabile?

Ori cauza trebue căutată în defectuozitatea legii, ori în reaua voinţă a acelora cărora urmează să li se aplice — ori şi în una şi în alta la un loc.

Primul inconvenient poate fi lesne şi repede înlăturat. Fie prin interpretări date pe calc de decizii ministeriale, fie pe cale de decret-lege, lacunele legii pot fi umplute, iar părţile ei puţin clare, lămurite şi cât mai bine puse la punct.

Doar asupra unui lucru esenţial nu trebue să existe nici o controversă şi nici o posibilitate de răstălmăcire — şi anume: legea, de care ne ocupăm, nu poate urmări altceva decât ocrotirea românilor etnici, iar nu a oricăror cetăţeni români, indiferent de origină etnică sau de confesiune.

Cât despre patronii întreprinderilor industriale sau comerciale şi cari se arată refractari şi de rea credinţă în aplicarea strictă şi onestă a dispoziţiunilor din lege, să se procedeze faţă de dânşii fără cruţare şi — mai ales — fără să se ţie seamă de intervenţiile lăturalnice şi foarte interesate ale unor politiciani români, cari, spre ruşinea lor, dar şi spre marele lor avantaj personal, se pretează la rolul trist de paravan şi de cozi de topor. Aceştia trebuesc demascaţi şi înfieraţi.

Situaţia de astăzi seamănă cu situaţia creată de război. E un război deslănţuit, nu pentru exterminarea altora, ci pentru apărarea românilor, pentru a feri elementul românesc de exterminare pe cale economică. In războiul acesta, orice român care, preocupat numai de câştiguri personale, pactizează cu duşmanul şi-l acoperă, săvârşeşte prin această atitudine un act de trădare faţă de neamul din care face parte.

...Dar pe când noi vorbim sau scriem, străinii îşi văd înainte de treabă şi continuă să pună stăpânire pe avuţiile ţării, precum continuă — chestiune de care ne vom ocupa separat — să acapareze proprietatea imobiliară dela oraşe.

N. BATZARIA

In amintirea preşedintelui Masaryk

Praga, 24 (Radio Central). — Consiliul de administraţie al Băncii Naţionale cehoslovace a donat 4 milioane coroane cehe, în amintirea preşedintelui Masaryk.

Din această donaţie se vor acorda ajutoare pentru opere de ştiinţă, de artă, de igienă populară şi de asistenţă socială.

—xox○xox—

Alte condamnări la moarte în Rusia

Moscova, 24 (Rador). — Ziarele din Rostov anunţă că autorităţile au condamnat la moarte prin împuşcare pe opt membri ai unei organizaţii contra-revoluţionare din regiunea Bazki.

Condamnaţii sunt acuzaţi de a fi fost în legătură cu tratzkiştii.

—oxo○oxo—

Noul rector al Sorbonei

Paris, 24 (Rador).— D. Jean Zay, ministrul instrucţiunii, a prezentat spre semnare, preşedintelui Lebrun, decretul prin care d. Roussy, decanul facultăţii de medicină, este numit rector al universităţii din Paris, în locul d-lui Charlety, eşit la pensie.

—oxo●oxo—

Trei accidente de avion în Cehoslovacia

— 4 AVIATORI MORŢI —

Praga, 24 (Radio-Central). — **Azi dim., la ora 11, s'a prăbuşit un avion militar, lângă Pokatky (Boemia de sud). Cei doi ocupanţi ai avionului: un locotenent şi un caporal, au murit pe loc. Cauza prăbuşirii n'a putut fi stabilită.**

*

Un avion civil, care lua parte la „al III-lea raid aviatic cehoslovac pentru amatori", s'a prăbuşit lângă Malacky, în Slovacia. Aviatorii Turek şi Hajny, cari se aflau pe bordul avionului, au murit pe loc. Cauza prăbuşirii e că aviatorii pierzând orientarea din cauza ceţei, avionul s'a isbit de un copac dintr'o pădure.

*

Alt avion al fabricii „Bata", care participa la acelaş raid, s'a prăbuşit lângă Nove Mesto, la graniţa dintre Boemia şi Moravia. Cei doi aviatori de pe bordul avionului au scăpat, ca prin minune, cu răni uşoare.

—oxo●oxo—

Un nou atac al comitagiilor bulgari în Cadrilater

Silistra, 24 Sept.

In noaptea de 23/24 Septembrie, doi comitagii, înarmaţi cu arme militare, au trecut frontiera din Bulgaria, pela punctul numit Aică Orman şi pătrunzând în com. Doccilari, au jefuit pe locuitorul Mihai Amet, de bani şi mai multe vite.

Dându-se alarma şi sărind în ajutor jandarmii, cei doi comitagii au trecut frontiera înapoi.

Se constată că acesta este al cincilea atac în cursul lunei Septembrie.

Atentat pe linia ferată Metz-Strasbourg

Metz, 24 (Rador). — **Un atentat criminal a fost săvârşit, astă noapte, pe calea ferată Metz-Strasbourg.**

Atentatul pare să fi fost îndreptat împotriva expresului internaţional Bale-Ostende.

Din primele cercetări pare a reieşi că atentatul este opera unui irresponsabil.

In apropiere de gara Morhange, a fost găsită pe linia ferată o traversă sfărâmată şi un drug de fier.

Ministrul de război englez a vizitat linia Maginot

Paris, 24 (Rador).— **D. Hore-Belisha, ministrul de răsboi al Angliei, care a asistat la recentele manevre ale armatei franceze, a sosit azi la Strasbourg.**

Ministrul britanic a vizitat linia Maginot, puternica linie de fortificaţii dela estul Franţei.

Elveţia alarmată de invazia capitalului străin

Berna, 24 (Rador). — **Preşedintele de consiliu al Băncii naţionale elveţiene a declarat, azi, în adunarea generală, că este indispensabil să se împiedice noi afluxuri de capitaluri fugite din străinătate, a căror cantitate a ajuns alarmantă.**

Consiliul a aderat la acest punct de vedere.

Ciocnirea de trenuri din Franţa

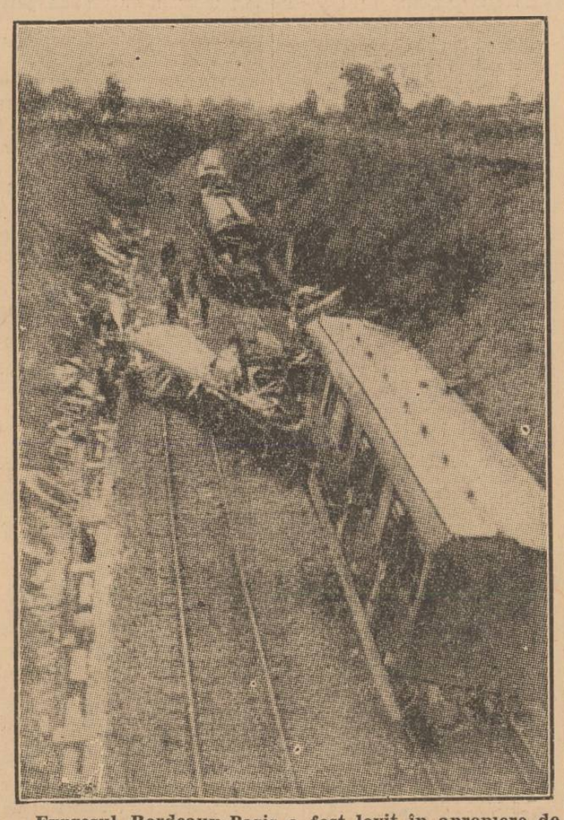

Expresul Bordeaux-Paris a fost lovit în apropiere de gara Angouleme de garnitura a doua, care venea în urmă. Au fost omorâţi 7 călători şi răniţi grav 17.

Despre această ciocnire am vorbit la timp, pe larg.

SCRISORI DIN PARIS

Când spaniolii se războesc în Franţa

de RENE SAIVE

Paris, 20 Septembrie

Hotărît, afacerile poliţiste sunt la ordinea zilei în Franţa. N'am avea motive să ne oprim asupra lor, dacă afacerile acestea n'ar risca să aibă grave repercusiuni internaţionale.

Prima afacere, dublul atentat din strada Presbourg şi din strada Boissière. Se fac cercetări.

A doua afacere: „cagularzii". Se face haz.

A treia afacere: uneltirile naţionaliştilor spanioli pe teritoriul francez şi arestarea comandantului Troncoso. E de prisos să se mai facă cercetări, de vreme ce mai multe persoane sunt arestate. E cu neputinţă să rădem, căci chestiunea e serioasă.

Dar să cercetăm faptele.

In seara de 18 Septembrie, vre-o zece oameni s'au prezentat pe bordul submarinului guvernamental spaniol „C. 2", în radă la Brest, în urma unor avarii. Aceşti zece oameni constituiau echipajul altui submarin spaniol, „C. 4", care staţiona la Bordeaux. Hotărînd să părăsească guvernul din Valencia, pentru acela al lui Franco, marinarii de pe „C. 4" veneau să propună marinarilor de pe „C. 2" să treacă şi ei, în tabăra naţionaliştilor. Comandantul submarinului „C. 4", Lasharas, a oferit chiar 2 milioane de pesetas comandantului de pe „C. 2", Ferrando, spre a-l îndupleca. Din nefericire, Ferrando era integru... A respins oferta lui Lasharas, şi imediat a înce-

(Continuare în pag. 2-a)

Cum se instrăineazăpământurile românilor din Basarabia

Obştea locuitorilor din satul Pârliţi-Sat, judeţul Bălţi, în conformitate cu art. 27 din legea Curţii de casaţie, a declarat recurs contra hotărîrii din 3 Februarie 1928 şi contra hotărîrei No. 12 S. Basarabia din 29 Februarie 1928 a Comitetului Agrar, cerând să se constate că este dată fără competinţă şi cu exces de putere.

Nu interesează motivele de casare invocate de populaţia românească din acea parte a Basarabiei, deposedată de pământul ei cu prilejul exproprierii.

INTERESEAZA INSA CA ACEST PAMANT A TRECUT IN MAINILE A 250 IMPROPRIETARIŢI, IN MARE MAJORITATE EVREI. EI SE NUMESC: LIBMAN AVRAM, LIBMAN SOMA, SEIDENBERG WOLFF, GRIMBERG MORTKO, STRAIBERG ZALIK, SOR GHERŞ, PLATZ AVRUM, POLIANSKI HAIM IŢIC, SINDER ARON LEIB, IŢIK GHELMAN, ZILBER MEYER, ZILBERMAN TOIVAR, FUCHS ARON, SCHNEIDER UŞER, ROTTMAN IŢIC, MILSTEIN LEIB ŞI AŞA MAI DEPARTE.

Cum s'a ajuns la această... Palestină, în miniatură numai aparent, pentru că dacă este aprofundată provoacă cel puţin uimire, va stabili justiţia.

Nu este mai puţin adevărat însă, că exproprierea şi împroprietărirea fiind o mare operaţiune de interes general şi de ordine publică, chestiunea dacă a fost considerată uneori ca pretext pentru înstrăinarea pământului, poate şi trebuie să fie examinată şi lămurită pentru opinia publică.

Este destul să se constate din dosar, că raportul Comitetului agrar atrăsese atenţia asupra dispoziţiilor art. 7 al legii din 1925, privitoare numai la exproprierea pământului cultivabil şi a pădurilor şi despre preţuirea lor; că, deci, competenţa Comitetului agrar se limita numai la aceste trei atribuţiuni; şi că totuşi acea instanţă creiată ad-hoc, s'a crezut autorizată să hotărască în acest caz pentru terenurile embaticare din târguşoare, — ca să se înţeleagă, cum trecerea pământului din mâna unei obştii de moldoveni băştinaşi în mâna unei colonii, în mare majoritate evreească, — evrei veniţi în România după 1924, — nu corespunde, nici rostului, nici speranţelor puse în marea operă săvârşită după războiu.

Toate cazurile de acest fel trebue să fie reexaminate, spre a se asigura caracterul naţional pământului românesc şi spre a se face dreptate marilor jertfe implicate de acea istorică „revoluţie pacinică", aceea care a schimbat profund faţa proprietăţii agricole în ţara noastră.